

DOI: 10.26693/jmbs03.05.327

УДК 796.077

Павленко О. Ю.

## ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОРТИВНИХ КЛУБІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ СВІТУ З БАСКЕТБОЛУ

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

pavlenko.oleksii@gmail.com

При вирішенні проблеми організації діяльності студентських спортивних клубів в Україні недостатньо використовується досвід зарубіжних закладів вищої освіти.

Мета – вивчити передовий світовий досвід функціонування спортивних клубів закладів вищої освіти у провідних країнах світу з баскетболу.

Теоретичний аналіз та узагальнення даних з розвитку студентського спорту, функціонування баскетбольних клубів у США, Російській Федерації, Австралії, Іспанії, Сербії.

На Всесвітніх літніх універсіадах виступають переважно гравці, які не беруть участь у національних студентських змаганнях. У всіх аналізованих країнах організовано регулярні студентські баскетбольні турніри з поділенням якомога більше команд університетів на дивізіони, зони тощо з урахуванням рівня спортивної майстерності гравців та спроможності закладів освіти забезпечувати їх тренувальний процес та участь у змаганнях. Студентський баскетбольний клуб розглядається як об'єднуюча ланка між спортивною студентською спільнотою та її оточуючим середовищем.

Спортивні досягнення країн на Всесвітніх універсіадах не в повній мірі відображають рівень розвитку баскетболу як серед студентської молоді, так і взагалі в країні. У національних студентських змаганнях країн виступають спортсмени, які не грають за професійні або напівпрофесійні клуби. У реалізації та забезпеченні діяльності спортивних клубів закладів вищої освіти максимально задіяні внутрішні та зовнішні ресурси освітнього, наукового, медичного, інформаційного, організаційного, соціального, матеріально-технічного характеру. Велика увага надається маркетинговій діяльності.

**Ключові слова:** студентський спорт, заклади вищої освіти, спортивні клуби, баскетбол.

**Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами.** Дослідження здійснено в межах наукової теми 1.7 «Теоретико-методологічні та прикладні аспекти застосування інноваційних технологій у спортивному менеджменті» (№ держав-

ної реєстрації 0111U001719). Зведеного плану науково-дослідної роботи в сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. та теми 1.10 «Теоретичні та прикладні аспекти підприємництва у сучасному спорті» Плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. (№ державної реєстрації 0116U001622).

**Вступ.** Сучасний етап розвитку України характеризується проведенням реформ у різних соціальних сферах (освіті, охороні здоров'я, фізичній культурі та спорті). Процес реформування на початкових етапах забезпечується, як мінімум, двома кроками. Перший передбачає узагальнення досвіду країн, що досягли успіхів у соціальній сфері. Другий орієнтований на перспективу, аналіз численних факторів, які сприяють розвитку соціуму, використання отриманих знань для оптимізації складових національної соціальної системи. До суттєвих соціальних явищ відносять фізичне виховання та спорт студентської молоді, яка охоплює значну частину суспільства і на яку покладається вирішення багатьох завдань [3, 4, 14, 15].

У найближчій перспективі, як засвідчує світовий досвід розвитку суспільства, стануть все більш затребуваними об'єднання громадян для спільної діяльності у задоволенні особистих та суспільних соціальних потреб. Тому подальше реформування сфери фізичного виховання і спорту у закладах вищої освіти (ЗВО) пов'язують з розвитком спортивної клубної діяльності [2, 5, 6]. Водночас, аналіз вітчизняних наукових досліджень свідчить про те, що при вирішенні проблеми організації діяльності клубів на базі ЗВО як у теоретичному, так і в практичному аспектах недостатньо використовується досвід зарубіжних закладів вищої освіти. Серед різноманітності видів спорту та рухової активності молоді вагоме місце займає баскетбол, який виник та активно розвивався у студентському середовищі [8, 13]. Вивчення досвіду провідних баскетбольних країн є важливою передумовою ефективного використання можливостей студентського спорту в Україні.

**Мета роботи** – вивчити передовий світовий досвід функціонування спортивних клубів закладів

вищої освіти у провідних країнах світу з баскетболу.

**Матеріал і методи досліджень.** Теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової та методичної літератури і джерел інформаційної мережі Інтернет, аналіз документальних матеріалів з розвитку студентського спорту, функціонування баскетбольних клубів ЗВО у країнах, які мають найкращі досягнення у змаганнях з баскетболу на Іграх Олімпіад, чемпіонатах світу та Всесвітніх літніх універсіадах, починаючи з 2006 р.

**Результати дослідження та їх обговорення.** У результаті проведених досліджень були виявлені загальні та національні особливості організації студентського спорту та баскетбольних клубів закладів вищої освіти.

На Всесвітніх літніх універсіадах студентські збірні команди з баскетболу Російської Федерації (до 2017 р.), Австралії, Сербії представляють переважно гравці, які не беруть участь на постійній основі у національних студентських змаганнях. Виключенням є США, за яку виступають тільки гравці студентських клубів, учасники чемпіонату Національної асоціації студентського спорту (NCAA), та Російська Федерація, яка запровадила такий самий підхід у 2017 р. Команда Іспанії взагалі не бере участь у змаганнях з баскетболу на Універсіадах, хоча досягла високих результатів на Іграх Олімпіад та чемпіонатах світу (табл. 1).

**Таблиця 1** – Команди з найкращим загальним досягненням у головних міжнародних змаганнях з баскетболу 2006–2017 рр.

Країна	Загальна кількість медалей / кількість золотих медалей					
	Ігри Олімпіад, чемпіонати світу 2006–2016 рр.			Універсіади 2007–2017 рр.		
	чоловіки	жінки	разом	чоловіки	жінки	разом
США	6/5	6/5	12/10	3/1	4/4	7/5
Росія	1/0	2/0	3/0	3/1	4/0	7/1
Австралія	0/0	4/1	4/1	1/0	5/2	6/2
Сербія	2/0	1/0	3/0	4/2	0/0	4/2
Іспанія	4/1	3/0	7/1	не брала участь		

У національних студентських змаганнях намагаються задіяти якомога більше команд університетів, які поділяються на дивізіони, зони тощо з урахуванням рівня спортивної майстерності гравців та спроможності навчальних закладів забезпечувати їх тренувальний процес та участь у змаганнях.

Лідером у розвитку студентського спорту є NCAA, яка об'єднує понад 460 тис. студентів з по-

над 1120 навчальних закладів США та Канади. Щорічно понад 54 тис. студентів змагаються у 90 національних чемпіонатах з 24 видів спорту. Річний бюджет NCAA становить біля 1 млрд дол. США, що є лише 8 % загального прибутку, отриманого університетами та коледжами від спортивної діяльності (табл. 2).

**Таблиця 2** – Річний прибуток студентського спорту США [13]

Складові прибутку	Сума, млрд дол. США	Доля прибутку, %
Гроші, зароблені NCAA	0,989	8
Гроші ЗВО, отримані від продажу білетів та товарів на змаганнях	6,100	49
Гроші ЗВО від студентських внесків, пов'язаних зі спортивними програмами	5,300	43
Разом	12,389	

Учасників чемпіонату NCAA з баскетболу розподілено на три дивізіони, які складаються з конференцій. У наступний раунд автоматично потрапляють переможці конференцій та 32 клуби за рішенням організаційного комітету. Команди посяно по чотирьом регіонам: південному, східному, західному та середньозахідному. Переможці кожного регіону, які визначаються за олімпійською системою, змагаються у Фіналі чотирьох. За аналогічним форматом відбувається жіночий турнір. Випускники університетів та коледжів мають право виставляти свою кандидатуру на драфт Національної баскетбольної асоціації. Кандидату має бути не менше 19 років та він має закінчити навчання не раніше, ніж за рік до проведення драфту [16].

Другою у світі і найбільшою в Європі є Асоціація студентського баскетболу (АСБ), заснована у Російській Федерації у 2007 р. Усього у країні функціонує 13 студентських ліг і асоціацій, які входять до структури Російського студентського спортивного союзу, членами якого є понад 600 закладів вищої освіти країни. В офіційному студентському чемпіонаті з баскетболу беруть участь 800 чоловічих і жіночих команд 450 навчальних закладів з 69 суб'єктів Російської Федерації. Чемпіонат АСБ проходить у два етапи. На першому етапі команди грають у дивізіонах, сформованих за територіальним та змагальним принципом. До вищого дивізіону заявляються університети та інститути, готові сформувати сильні команди і частково фінансувати їх підготовку та участь у змаганнях. У 2016 р. була створена Студентська ліга ВТБ – елітний дивізіон Асоціації студентського баскетболу за участю 16 кращих студентських команд країни. У другому

етапі чемпіонату АСБ – Лізі Бєлова беруть участь 64 кращих чоловічих і жіночих команд за результатами виступу на дивізіонному етапі. Змагання проводяться в форматі плей-офф. Професіонали не можуть виступати в АСБ [1].

Чемпіонат АСБ використовується як майданчик для підготовки менеджерів, суддів, операторів статистики, журналістів, фотокореспондентів і відеомейкерів з числа студентів. На протязі навчального року проводяться семінари та конгреси за участю представників Російського студентського спортивного союзу, Російської федерації баскетболу, відомих менеджерів з професійного спорту, керівників спортивних організацій. Навчальна програма АСБ в онлайн форматі об'єднує кращі практики за чотири основними напрямками: організація студентського баскетбольного матчу, маркетинг, зв'язки з громадськістю та залучення необхідних ресурсів [9].

Одним з найважливіших пріоритетів АСБ є створення і розвиток каналів комунікацій з молоддю. Так, протягом чемпіонату сайт організації відвідує понад 45 тис. осіб, число переглядів сторінок складає біля 900 тис. в місяць, кількість передплатників групи Вконтакті – понад 54 тис. осіб.

Участь у змаганнях АСБ розглядається як вагомий джерело інформації про навчальний заклад на регіональному, федеральному і міжнародному рівнях, підвищує зацікавленість абітурієнтів, які прагнуть поєднувати навчання із заняттями спортом.

Обраний стратегічний напрямок сприяє удосконаленню спортивної майстерності молодих баскетболістів та їх адаптації до професійного спорту, молодь, яка бере участь у функціонуванні АСБ отримує перші професійні навички і можливості соціалізації, усі студенти відчують себе причетними до свого закладу освіти у подальшому своєму житті [1].

В Австралії студентські баскетбольні команди змагаються у рамках щорічних Австралійських студентських ігор, у яких у змаганнях з 29 видів спорту беруть участь понад 7 тис. студентів 42 університетів. У фінальних змаганнях з баскетболу, як і з інших видів спорту, беруть участь кращі команди за результатами чотирьох регіональних студентських ігор: Півдня, Півночі, Заходу та Сходу. Так, у студентських іграх 2016 р. брали участь 65 чоловічих та 40 жіночих команд [10].

Великі традиції у студентському спорті має Сербія. Університетський спортивний союз Сербії (USSS) було утворено у 1999 р. і є одним з найуспішніших членів Європейської асоціації студентського спорту за спортивними результатами та кількістю організованих змагань в країні. Сербія має найкращі досягнення серед країн на Чемпіонатах Єв-

ропи з баскетболу серед закладів вищої освіти, які проводяться з 2001 р. Команди університетів країни вибороли 15 медалей, серед яких 6 золоті (чоловіки – 1, жінки – 5), 5 срібні (3, 2) та 4 бронзові (2, 2). До головних завдань USSS віднесено організація національних чемпіонатів серед закладів вищої освіти з командних та індивідуальних видів спорту. Студентські команди змагаються у Баскетбольній лізі USSS [20]. Однак представників цих команд рідко запрошують до національної команди для участі в Універсіадах, до якої входять переважно гравці професійних баскетбольних клубів країни або зарубіжних ліг.

В Іспанії за розвиток студентського спорту відповідає Спортивний комітет університетів Іспанії, який було утворено у 1988 р. Комітет знаходиться у структурі Вищої ради зі спорту Іспанії та об'єднує 70 закладів вищої освіти [7]. Спортивний комітет щорічно організовує чемпіонати Іспанії серед університетів з різних видів спорту. Чемпіонати серед ігрових видів спорту проходять у три етапи:

- автономний, при наявності більше одного університету в адміністративно-територіальній спільноті;
- зональний, який складається з двох груп по вісім команд, серед яких дванадцять чемпіонів автономій (крім п'яти з найбільшою кількістю закладів вищої освіти) та чотири срібних призери автономій з найбільшою кількістю університетів;
- фінальний, у якому беруть участь п'ять чемпіонів автономій з найбільшою кількістю університетів, команда господарів змагань та два переможці зональних першостей.

У 2017 р. знаменитий іспанський тренер Аїто Гарсія Ренесес порушив питання серед фахівців про створення студентської баскетбольної ліги Іспанії. Його наміри залучити університети до підготовки гравців цієї вікової категорії отримали вагомий підтримку серед представників Асоціації баскетбольних клубів, тренерів, гравців, менеджерів університетів та студентського спорту. До вирішення цього питання залучено також державні установи Іспанії [11].

У всіх країнах діяльність спортивних клубів ЗВО розглядається як важлива складова національної організаційної структури спорту. Рівень організації та функціонування студентського спорту, окремих видів спорту в країні впливає на популярність та активність клубів ЗВО.

У якості прикладу, розглянемо функціонування спортивного клубу Університету Коннектикуту, команди якої є одними з найбільш титулованих у чемпіонатах NCAA з баскетболу у XXI сторіччі. За цей період чоловіча команда університету чотири рази грала у Фіналі чотирьох та тричі була чемпіоном країни. Жіноча команда, починаючи з 2000 р.,

грала у всіх Фіналах чотирьох (крім 2005 р.) та завойовувала чемпіонський титул десять разів. Цій команді належить рекорд І Дивізіону за найбільш тривалішу безпрограшну серію – 90 ігор на протязі двох сезонів (2008–2009 та 2009–2010 рр.) [16].

Керуючись загальними принципами NCAA Університет Коннектикуту намагається створити найсприятливіші умови для навчання, наукової діяльності, спортивного вдосконалення та соціального життя студентів-спортсменів та співробітників університету [18]. У спортивному клубі університету «Хаскі» створено чоловічі та жіночі команди з дванадцяти видів спорту. В університеті навчаються 700 спортсменів. Найбільш титулованими є баскетбольні команди.

Баскетбольні команди використовують три спортивні споруди: Павільйон Гарі А. Гампел, Центр чемпіонів баскетболу сім'ї Верт та XL Центр. Павільйон Гарі А. Гампел є найбільшою спортивною ареною у Новій Англії та північному сході США, яка вміщує 10167 глядачів баскетбольних ігор і має сучасне мультимедійне оснащення. Поруч із павільйоном Гарі А. Гампел у 2014 р. було відкрито Центр чемпіонів баскетболу сім'ї Верт, яка була головним спонсором його будівництва. Це перший будинок в Університеті Коннектикуту повністю споруджений за рахунок приватних пожертвувань у сумі 37 млн дол. США. Поруч із головною спортивною ареною розміщено тренувальний ігровий зал, зали фізичної підготовки, сектор для проживання спортсменів, офіси тренерського штабу команд, мультимедійний кабінет для перегляду ігор. До цих спортивних споруджень примикає плавальний басейн та медичний центр. У якості додаткової спортивної арени для проведення офіційних ігор баскетбольні команди університету задіють XL Центр, даючи йому право використовувати свою атрибутику [17].

Для розширення можливостей студентів-спортсменів в Університеті з 1986 р. діє програма з їх консультування (СРІА). У рамках програми для забезпечення безперервного навчання понад 650 спортсменів щороку отримують консультування, репетиторство та додаткові академічні заняття, обслуговуються та підвищують кваліфікацію фахівці. Консультанти тісно співпрацюють із тренерами, викладачами та іншим персоналом у виконанні академічних і соціальних програм підтримки студентів. Для проведення цієї роботи на території університету діє три академічних центри. Так, у Центрі чемпіонів баскетболу сім'ї Верт він містить офіси для персоналу, кімнати для репетиторства, навчальні аудиторії, кімнати відпочинку та комп'ютерний клас. Результатом цієї роботи є нагородження багатьох спортсменів університету високими академічними відзнаками.

Серед послуг, якими можуть користатися спортсмени, є веб-сторінка для он-лайн навчання; електронна бібліотека; заняття з дев'ятнадцяти навчальних дисциплін у нечисленних групах; он-лайн зв'язок з адміністрацією університету; центр з допомоги написання наукової роботи; інтенсивні курси за навчальною програмою бакалаврату із залученням викладачів та кращих студентів у навчанні; проведення репетиторства викладачами, аспірантами та студентами; центр з розвитку кар'єри; організація дозвілля у культурних центрах; клінічні, інформаційно-рекламні та навчальні послуги з підтримання психологічного здоров'я; обслуговування у департаментах психологічних наук, спортивної медицини; розробка фахівцями та допомога у реалізації програм з підвищення функціональної підготовленості тощо.

Проводиться активна робота з вболівальниками. Організовані фанклуби. Існує гімн університету, який було написано ще 1939 р., емблема, талісман «Хаскі», слоган, які використовують фанати клубу для підтримки команд. Під час проведення спортивних заходів задіяні духовий оркестр, челендж-команди університету. У 2005 р. було відкрито Музей спортивної слави університету.

Для забезпечення безперервного поповнення команд перспективними спортсменами проводиться активна профорієнтаційна робота серед молоді. До цієї роботи активно залучаються тренери, кращі спортсмени університету, у тому числі її випускники [12]. Бажаючі навчатися в університеті мають можливість надати інформацію про себе та отримати відповіді на запитання на сайті спортивного клубу. Організуються літні табори для всіх бажаючих. Діє дитячий фанклуб спортивних команд. Університет дозволяє використовувати емблема клубу «Хаскі» при проведенні громадських молодіжних заходів штату Коннектикуту.

Важливою складовою успіху спортивних команд університету є ефективна робота із залучення приватних коштів для підтримки річного бюджету спортивного клубу, який налічує 78 млн дол. США. Прізвище найактивніших спонсорів включають до назв спортивних споруджень, оголошують на змаганнях. Щорічно виходить брошура із докладною інформацією про фінансову діяльність спортивного клубу [19]. Потенційним вкладникам присвячена сторінка на сайті спортивного клубу. Надаються пільги у початкуванні, перегляді спортивних заходів.

Отримані гроші витрачаються на підтримку академічного навчання спортсменів, зарплатню тренерів та обслуговуючого персоналу, придбання нового обладнання, медичного обслуговування, впровадження новітніх технологій, транспортування

команд. На підтримку одного спортсмена в університеті надається в середньому 80 тис. дол. (табл. 3).

**Таблиця 3** – Витрати на одного спортсмена в Університеті Коннектикуту [19]

Статті видатків	Сума, тис. дол. США
Повна державна стипендія (оплата навчання, проживання, харчування, підручників тощо)	50,816
Оплата транспорту	12,097
Обслуговування змагань	8,544
Послуги спортивної медицини	2,897
Підтримка академічного навчання	2,097
Користування спортивним спорудами	1,903
Підвищення функціональної підготовленості	1,875
Разом	80,217

Таким чином, баскетбольний клуб ЗВО розглядається як об'єднуюча ланка між спортивною студентською спільнотою та її оточуючим середовищем: спортивних команд, спортивних та фізкультурно-оздоровчих груп, уболівальників, груп підтримки, тренерів, викладачів та працівників закладу освіти, учасників ресурсного забезпечення (менед-

жерів, лікарів, науковців, спонсорів та інших фахівців), абітурієнтів, студентів, їхніх батьків та друзів, випускників.

#### Висновки

1. Спортивні досягнення країн на Всесвітніх універсіадах не в повній мірі відображають рівень розвитку баскетболу як серед студентської молоді, так і взагалі в країні.
2. У всіх аналізованих країнах організовано регулярні студентські баскетбольні турніри (ліги, ігри, чемпіонати). За команди, які беруть участь у студентських змаганнях, виступають, переважно, спортсмени, які не грають за професійні або напівпрофесійні клуби.
3. У реалізації та забезпеченні діяльності спортивних клубів закладів вищої освіти максимально задіяні внутрішні та зовнішні ресурси освітнього, наукового, медичного, інформаційного, організаційного, соціального, матеріально-технічного характеру. Велика увага надається маркетинговій діяльності, підвищенню іміджу ЗВО у сфері спорту та рухової активності, покращенню привабливості співпраці з баскетбольним клубом.

**Перспективи подальших досліджень** вбачаємо в формуванні напрямів науково-практичного перетворення організації діяльності спортивних клубів закладів вищої освіти України з врахуванням передового світового досвіду.

#### References

1. Assotsyatsyya studencheskoho basketbola [digital resource]. Available from: <http://pro100basket.ru>. [Russian]
2. Korolivs'ka SV. *Klubna forma orhanizatsiyi fizychnoho vykhovannya u vyshchyykh navchal'nykh zakladakh*: Abstr. PhD. (Physical Ed&Sport.). L'viv, 2007. 20 s. [Ukrainian]
3. Ohnysty AV, Biryukov OV. Student-s'kyi sport v umovakh Bolons'koyi deklaratsiyi – problemy ta perspektyvy. *Pedahohika, psykholohiya ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannya i sportu: nauk. zhurnal*. 2009; 12: 132–6. [Ukrainian]
4. Pavlenko OYu. Bahatohrannist' rozvytku student-s'koho sportyvnoho rukhu. *Teoriya i metodyka fizychnoho vykhovannya i sportu*. 2017; 3: 21–5. [Ukrainian]
5. Pavlenko OYu. Klubna forma orhanizatsiyi zanyat' u rozvytku students'koho sportu. *Slobozhan nauk-sport visn*. 2017; 4 (60): 78–85. [Ukrainian]
6. Perederiy A, Pityn M., Mel'nyk M. Sportyvnyy klub yak bazova lanka student-s'koho sportu Ukrayiny. *Fiz aktyvnist', zdorov'ya i sport*. 2015; 4 (22): 59–66. [Ukrainian]
7. Solov'ev AA, Ponkyn YV. Yspanskoe zakonodatel'stvo o sporte. *Komyssyya po sportyvnomu pravu Assotsyatsyyi yurystov Rossyy*. M, 2011. 158 s. [Russian]
8. Sushko RO. *Teoretyko-metodychni osnovy rozvytku sportyvnykh ihor v umovakh hlobalizatsiyi (na materialy basketbolu)*: Abstr. Dr. Sci. (Physical Ed&Sport.). Kyiv, MONU, NUFVSU; 2018. 40 s. [Ukrainian]
9. Shkola ASB [digital resource]. Available from: <http://manager.pro100basket.ru>. [Russian]
10. Australian University Sport [digital resource]. Available from: <https://www.unisport.com.au>
11. Comite Español de Deporte Universitario [digital resource]. Available from: <http://www.csd.gob.es/csd/competicion/deporte-u/2comiteespDepUniv>. [Spanish]
12. *Division of Athletics Diversity Plan 2012–2015*. University of Connecticut Athletic Development Fund, 2012. 14 p.
13. Gerencer T. How Much Money Does the NCAA Make? [digital resource]. *Money National*. 2016 March 22. Available from: <http://moneynation.com/how-much-money-does-the-ncaa-make>.
14. Kelley DJ. *Sports Fundraising: Dynamic Methods for Schools, Universities and Youth Sport Organizations*. Routledge, 2012. 208 p.
15. Nauright J. *Sports around the World: History, Culture, and Practice*. ABC-CLIO, 2012. 1848 p.
16. NCAA: College Basketball [digital resource]. Available from: <http://www.ncaa.com/sports/basketball>
17. Sports [digital resource]. University of Connecticut. Available from: <http://www.uconnhuskies.com/sports>.
18. *UConn Athletics: 2014-15 NCAA Rules Guidebook*. University of Connecticut Athletic Development Fund, 2014. 20 p.
19. *UConn Athletics: 2016-17 Donor Guide*. University of Connecticut Athletic Development Office, 2016. 36 p.
20. Univerzitetiski sportski savez Srbije [digital resource]. Available from: <http://www.ussr.org.rs>. [Serbian]

УДК 796.077

## ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ СПОРТИВНЫХ КЛУБОВ ЗАВЕДЕНИЙ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЕДУЩИХ СТРАНАХ МИРА ПО БАСКЕТБОЛУ

Павленко А. Ю.

**Резюме.** При решении проблемы организации деятельности студенческих спортивных клубов в Украине недостаточно используется опыт зарубежных заведений высшего образования.

**Цель** - изучить передовой мировой опыт функционирования спортивных клубов заведений высшего образования в ведущих странах мира по баскетболу.

**Материал и методы.** Теоретический анализ и обобщение данных по развитию студенческого спорта, функционирования баскетбольных клубов в США, Российской Федерации, Австралии, Испании, Сербии.

**Результаты.** На Всемирных летних универсиадах выступают преимущественно игроки, которые не участвуют в национальных студенческих соревнованиях. Во всех рассматриваемых странах организованы регулярные студенческие баскетбольные турниры с разделением как можно больше команд университетов на дивизионы, зоны и т.д. с учетом уровня спортивного мастерства игроков и способности учебных заведений обеспечивать их тренировочный процесс и участие в соревнованиях. Студенческий баскетбольный клуб рассматривается как объединяющее звено между спортивным студенческим сообществом и его окружающей средой.

**Выводы.** Спортивные достижения стран на Всемирных универсиадах не в полной мере отражают уровень развития баскетбола как среди студенческой молодежи, так и в общем в стране. В национальных студенческих соревнованиях стран выступают спортсмены, которые не играют за профессиональные или полупрофессиональные клубы. В реализации и обеспечении деятельности спортивных клубов заведений высшего образования максимально задействованы внутренние и внешние ресурсы образовательного, научного, медицинского, информационного, организационного, социального, материально-технического характера. Большое внимание уделяется маркетинговой деятельности.

**Ключевые слова:** студенческий спорт, заведения высшего образования, спортивные клубы, баскетбол.

UDC 796.077

## Functioning of Basketball Sports Clubs of Higher Education Institutions in the Leading Countries

Pavlenko O.

**Abstract.** Reforming the sphere of physical education and sports in higher education institutions in Ukraine is associated with the development of sports club activities. When solving the problem of organizing student sports clubs in the country, the experience of foreign institutions of higher education is not sufficiently used.

*The purpose of the study* was to learn the world's best experience in the functioning of basketball sports clubs in higher education institutions in the leading countries of the world.

*Material and methods.* The article presents a theoretical analysis and generalization of data on the development of student sports, and functioning of basketball clubs in the United States, the Russian Federation, Australia, Spain, Serbia.

*Results and discussion.* At the World University Games, mainly players who are not participating in national student competitions represent the student basketball teams of the Russian Federation (until 2017), Australia, and Serbia. The exception is the United States. The team of Spain does not participate in basketball competitions at the Universiade. These countries organize regular student basketball tournaments with the division of university teams into divisions, zones, etc. taking into account the level of athletic skill of players and the ability of educational institutions to ensure their training process and participation in competitions. As the world standard is presented the basketball club "Husky" of the Connecticut University of the USA. The university club is considered to be a uniting link between the sports student community and its environment: sports teams, sports and fitness groups, fans, support groups, trainers, teachers and employees of the educational institution participate in it as support resource (managers, doctors, scientists, sponsors and other specialists). Moreover, they involve entrants, students, their parents and friends, graduates.

*Conclusions.* Sports achievements of the countries in the World University Games do not fully reflect the level of student basketball development, and in general in the country. There are athletes who do not play for professional or semiprofessional clubs in the national student competitions of the countries. Internal and external resources of educational, scientific, medical, information, organizational, social, material and technical nature are maximally involved in the implementation and maintenance of sports clubs of institutions of higher education. Much attention is paid to marketing activities.

**Keywords:** student sport, higher education institutions, sports clubs, basketball.

Стаття надійшла 15.04.2018 р.

Рекомендована до друку на засіданні редакційної колегії після рецензування